

چگونه بر رسول خدا (ص) درود بفرستیم؟

1390-11-20

مقام پیامبر (صلی الله علیه و آله) آن قدر والا است که آفریدگار عالم هستی و تمام فرشتگانی که تدبیر این جهان به فرمان حق بر عهده آنها گذارده شده است بر او درود می‌فرستند ، ما نیز باید با این پیام جهان هستی هماهنگ شویم ، زیرا که صلوات ، کلید استجاب دعا و سبب سنگین شدن میزان مؤمن در قیامت می‌شود .

*سلام و درود بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) «

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ؛ همانا خداوند و فرشتگان او بر پیامبر درود می‌فرستند ای کسانی که ایمان آورده‌اید ! شما (نیز) بر او درود فرستید و به او سلام کنید سلامی همراه با تسلیم .» (احزاب 56)

مقام پیامبر (صلی الله علیه و آله) آن قدر والا است که آفریدگار عالم هستی و تمام فرشتگانی که تدبیر این جهان به فرمان حق بر عهده آنها گذارده شده است بر او درود می‌فرستند ، در آیه تصریح شده است که شما نیز با این پیام جهان هستی هماهنگ شوید ، او یک گوهر گرانبه‌تر عالم آفرینش است ، و اگر به لطف الهی در دسترس شما قرار گرفته ، مبادا ارزشش بشمارید ، مبادا ارج و مقام او را در پیشگاه پروردگار و در نزد فرشتگان همه آسمانها فراموش کنید ، او یک انسان است و از میان شما برخاسته ولی نه یک انسان عادی ، کسی است که یک جهان در وجودش خلاصه شده است .

چگونه صلوات بفرستیم؟

در کتاب‌های ششگانه‌ی اهل سنت روایاتی آمده که از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) پرسیدند : چگونه صلوات بفرستیم؟ حضرت فرمودند: بگویند: « اللهم صل علی محمد و آل محمد » .

در صحیح بخاری (صحیح بخاری، حدیث (5880) (باب چگونگی صلوات بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) وقتی این حدیث را نقل می‌کند ، در همان نقل حدیث ، کلمه‌ی «آل محمد» را حذف کرده ، چنین می‌نویسد: از محمد (صلی الله علیه و سلم) پرسیدند: چگونه صلوات بفرستیم؟ فرمود: بگویند ؛ « اللهم صل علی محمد و علی آل محمد! »

در کنار نام پیامبر، ذکر صلوات مهم است . رسول خدا (صلی الله علیه و آله) فرمود: « هر که در کتاب و نوشته‌ای بر من صلوات فرستد ، تا آن صلوات در آن نوشته باقی است ، برای او پاداش خواهد بود .» (تفسیر روح البیان)

در حدیث می‌خوانیم : « هر کس بر حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) یک صلوات فرستد ، خداوند ده صلوات بر او می‌فرستد و ده لغزش او را می‌پوشاند .» (تفسیر مجمع البیان)

صلوات ، کلید استجاب دعا و سبب سنگین شدن میزان مؤمن در قیامت می‌شود .

رابطه مردم و رهبر، رابطه صلوات و درود است!

خداوند در قرآن به پیامبرش می‌فرماید : به زکات دهندگان صلوات فرست ؛ « خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً ... صَلِّ عَلَيْهِمْ » (توبه، . (103) در این آیه به مردم سفارش می‌کند که بر پیامبر صلوات فرستاده شود . آری ، در اسلام رابطه مردم و رهبر، رابطه صلوات و درود است همان گونه که در آیه 54 سوره انعام خدا به پیامبرش دستور می‌دهد به کسانی که به ملاقات می‌آیند سلام کن ؛ « إِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ »

آما صَادِق عَلَيْهِ السَّلَام فرمود: « درود خداوند به معنای رحمت ، درود ملائکه به معنای به پاکی یاد کردن و درود مردم به معنای دعاست .» (تفسیر نور الثقلین)

همانا خداوند و فرشتگان او بر پیامبر درود می‌فرستند ای کسانی که ایمان آورده‌اید ! شما (نیز) بر او درود فرستید و به او سلام کنید سلامی همراه با تسلیم
پیام‌های آیه :

1- هرگاه خواستید دیگران را به کار خیری دعوت کنید ، اول خود و دست اندرکاران شروع کنید . (خداوند برای فرمان صلوات به مردم ، اول از صلوات خود و فرشتگان نام می‌برد « .) (إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ

2- صلوات خدا و فرشتگان دائمی است . « يُصَلُّونَ »

3- صلوات بر پیامبر، لازمه ایمان و از وظائف مؤمنان است . « يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا

4- درود لفظی کافی نیست ، تسلیم عملی نیز لازم است . « صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا »

5- رابطه‌ی مردم و رهبر در حکومت الهی ، صلوات و سلام است . (علاقه‌ی قلبی کافی نیست، اظهار علاقه لازم است « .) (صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا

نکات مهمی در آیه :

" 1- صلوات " و " صلوات " که جمع آن است هر گاه به خدا نسبت داده شود به معنی فرستادن رحمت است ، و هر گاه به فرشتگان و مؤمنان منسوب گردد به معنی طلب رحمت می باشد .

2- تعبیر به " یصلون " به صورت فعل مضارع دلیل بر استمرار است ، یعنی پیوسته خداوند و فرشتگان رحمت و درود بر او می فرستند ، رحمت و درودی پیوسته و جاودانی .

3- در اینکه میان " صلوا " و " سلموا " چه فرقی است ، مفسران بحثهای مختلفی دارند ، آنچه مناسب تر با ریشه لغوی این دو کلمه ، و ظاهر آیه قرآن به نظر می رسد این است که: " صلوا " امر به طلب رحمت و درود فرستادن بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) است ، اما " سلموا " یا به معنی تسلیم در برابر فرمان های پیامبر گرامی اسلام است ، چنان چه در آیه 65 سوره نساء آمده ؛ « تَمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا » ؛ مؤمنان کسانی هستند که به داوری تو تن دهند و حتی در دل از قضاوتت کمترین ناراحتی نداشته و تسلیم مطلق گردند .»

چنان که در روایتی از امام صادق (علیه السلام) می خوانیم: "ابو بصیر" از محضرش سؤال کرد منظور از " صلوات " بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) را فهمیده ایم ، اما معنی تسلیم بر او چیست؟ امام فرمود : « هو التسليم له في الامور : منظور تسلیم بودن در برابر او در هر کاری می باشد) .» (مجمع البيان)

" ابو حمزه ثمالی " از یکی از یاران پیامبر (صلی الله علیه و آله) به نام " کعب " چنین نقل می کند : « هنگامی که آیه فوق نازل شد عرض کردیم سلام بر تو را می دانیم ، ولی صلوات بر تو چگونه است؟ فرمود : بگوئید ؛ « اللهم صل على محمد و آل محمد كما صليت على ابراهيم انك حميد مجيد، و بارك على علي محمد و آل محمد كما باركت على ابراهيم و آل ابراهيم انك حميد مجيد. » از این حدیث هم چگونگی صلاة و درود بر پیامبر خدا روشن می شود و هم معنی سلام . (مجمع البيان)

گرچه این دو معنی برای سلام کاملاً متفاوت به نظر می رسد ، ولی با دقت می توان آنها را به نقطه واحدی معطوف کرد و آن تسلیم قولی و عملی در برابر پیامبر (صلی الله علیه و آله) است ، زیرا کسی که به او سلام می فرستد و تقاضای سلامت او را از خدا می کند ، نسبت به او عشق می ورزد و او را به عنوان پیامبری واجب الإطاعة می شناسد .

هر کس بر حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) يك صلوات فرستد ، خداوند ده صلوات بر او می فرستد و ده لغزش او را می پوشاند

4- آیا فرستادن صلوات بر پیامبر (صلی الله علیه و آله) واجب است یا نه؟ و اگر واجب است در کجا واجب است؟ این سؤالی است که فقها به آن پاسخ می گویند :

تمام فقهای اهل بیت آن را در تشهد اول و دوم نماز واجب می دانند ، و در غیر آن مستحب ، و علاوه بر احادیثی که از طرق اهل بیت در این زمینه رسیده در کتب اهل سنت نیز روایاتی که دال بر وجوب است کم نیست .

از جمله در روایت معروفی ، عایشه می گوید: سمعت رسول الله (ص) يقول: « لا يقبل صلاة الا بطهور، و بالصلاة على : نماز بدون طهارت و درود بر من قبول نخواهد شد.»

از فقهای اهل سنت "شافعی" آن را در تشهد دوم واجب می داند ، ولی بعضی مانند "ابو حنیفه" آن را واجب نشمرده اند . (تذکره علامه ، جلد 1 ، صفحه 126)

جالب اینکه " شافعی " همین فتوا را در شعر معروفش صریحاً آورده است ، در آنجا که می گوید :

يا اهل بيت رسول الله حبكم

فرض من الله في القرآن انزله

كفاكم من عظيم القدر انكم

من لم يصل عليكم لا صلاة له

"ای اهل بیت رسول الله محبت شما از سوی خداوند در قرآن واجب شده است، در عظمت مقام شما همین بس که هر کس بر شما صلوات نفرستد، نمازش باطل است." (در کتاب نفیس " الغدير " انتساب این اشعار را به امام شافعی از "شرح المواهب زرقاتی" ، ج 7 ، ص 7 و جمعی دیگر آورده است.)